

FAKÜLTƏNİN ELMİ HƏYATI

KİTABXANAŞÜNASLIQ ELMİNDƏ ƏLAMƏTDAR HADİSƏ

Xəlil İsmayılovun doktorluq dissertasiyası müdafiəsindən qeydlər

2004-cü il mayın 15-də Bakı Dövlət Universiteti Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin həyatında əlamətdar bir hadisə baş verdi: pedaqoji elmlər namizədi, dosent Xəlil İsmayıl oğlu İsmayılov 05.25.03 – «Kitabxanaşünaslıq və bibliografiyaşünaslıq; kitabşünaslıq» və 07.00.02 – «Vətən tarixi» indeksləri üzrə tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi «Azərbaycan Respublikasında kitabxana işinin metodik təminat sistemi (1918-2000-ci illər; tarixi, müasir vəziyyəti və perspektivləri)» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının 18 fevral 2004-cü il tarixli 39 sayılı əmri ilə Bakı Dövlət Universitetində yaradılmış Birdəfəlik Dissertasiya Şurasının iclasında uğurla müdafiə etdi.

UĞURLU MÜDAFİƏ

Birdəfəlik Dissertasiya Şurasının sədri - Əməkdar elm xadimi, tarix elmləri doktoru, professor Yaqub Mikayıl oğlu Mahmudov, elmi katibi isə tarix elmləri namizədi, dosent Tacəddin Fərhad oğlu Quliyev idi.

İddiaçının elmi məsləhətçisi - Əməkdar elm xadimi, BMT yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma akademiyasının akademiki, BDU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru,

BDU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfov, rəsmi opponentlər – pedaqoji elmlər doktoru, professor Tatyana Karatigina, tarix elmləri doktoru, professor Tamilla Musayeva, tarix elmləri doktoru, professor Oqtay Rzaquliyev, aparıcı təşkilat – Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetidir.

Elmi katib Dissertasiya Şurasının üzvlərini Xəlil İsmayılovun şəxsi sənədləri ilə tanış etdikdən sonra söz iddiaçıya verildi.

Dissertant Xəlil İsmayılov dissertasiya işinin qısa məzmunu ilə şura üzvlərini tanış etdi, sonra isə suallara cavab verdi.

Daha sonra Dissertasiya Şurasının üzvlərindən professorlar A.Xələfov, T.Karatigina, Q.Altuxova, T.Musayeva, O.Rzaquliyev, F.İbrahimli, A.Ataqişiyev, Q.Bayramov və başqaları çıxış edərək, dissertasiya işinin xüsusiyyətlərindən danışdılar və onun müəllifinin tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsinə layiq olduğunu bildirdilər.

Dissertasiya Şurasının sədri, professor Yaqub Mahmudov çıxışları yekunlaşdıraraq dedi ki, opponentlər dissertasiya işinə çox yüksək qiymət verdilər. Xəlil müəllimin dissertasiya işi bitkin və tamamlanmış tədqiqat əsəridir. Bu gün hamımız üçün çox əlamətdar bir gündür. Xalqımızın ləyaqətli ziyalılarının biri, çox zəhmətsevər insan, uzun müddətdir ki, sanballı tədqiqat üzərində çox cəsarətlə çalışan gözəl bir insan elmin ən yüksək zirvəsinə çatır, tarix elmləri doktoru kimi yüksək ada layiq görülür. Bu hamımız üçün sevindiricidir.

Çıxışlardan sonra Xəlil İsmayıl oğlu İsmayılovun " Azərbaycan Respublikasında kitabxana işinin metodik təminat sistemi (1918-2000-ci illər; tarixi, müasir vəziyyəti və perspektivləri)" mövzusunda doktorluq dissertasiyasını gizli səsverməyə buraxıldı.

Hesablayıcı komissiyanın tərkibinə professorlar Aslan Ataqişiyev, Qalina Alekseyevna, Fəzail İbrahimli namizədiyi irəli sürüldü.

Fasilədən sonra gizli səsvermənin nəticələri ilə şura üzvlərini tanış edən komissiyanın sədri, professor Aslan Ataqişiyev bildirdi ki, Dissertasiya Şurasının qərarı ilə Xəlil İsmayıl oğlu İsmayılovun "Azərbaycan Respublikasında kitabxana işinin metodik təminat sistemi (1918-2000-ci illər; tarixi, müasir vəziyyəti və perspektivləri)" (ixtisas: 05.25.03-«Kitabxanaşünaslıq və bibliografiyaşünaslıq; kitabşünaslıq» və 07.00.02- «Vətən tarixi») mövzusu üzrə tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim etdiyi dissertasiyası gizli səsverməyə buraxılmışdır. Dissertasiya Şurasının 17 üzvündən bugünkü iclasda 14 nəfər iştirak edir. 14 bülleten paylanıb, qutuya 14 bülleten salınıb, 14 bülleten qutudan çıxarılıb. Lehinə 14 nəfər, əleyhinə – yoxdur, bitərəf – yoxdur. Etibarsız bülleten yoxdur.

Hesablayıcı komissiyanın protokolu yekdilliklə təsdiq olundu.

Beləliklə, dissertasiya işi Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının alimlik dərəcəsi verilməsi haqqında əsasnaməsinin tələblərinə tam cavab verdiyinə görə Birdəfəlik Dissertasiya Şurası Xəlil İsmayıl oğlu İsmayılova tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsi verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası qarşısında vəsətət qaldırılmasını qərara aldı.

Bununla Birdəfəlik Dissertasiya Şurasının iclası öz işini başa çatdırdı.

İDDİAÇININ ÖMÜR YOLU

Xəlil İsmayıl oğlu İsmayılov 1945-ci ildə anadan olmuşdur.

1972-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin Kitabxanaçılıq fakültəsini Kitabxanaçı-bibliograf ixtisası üzrə bitirmişdir.

1974-cü ildən Kitabxanaşünaslıq kafedrasında laborant, baş laborant, müəllim, baş müəllim vəzifələrində çalışmışdır.

1976-1979-cu illərdə ADU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının əyani aspirantı olmuş və 1984-cü ildə Moskva Dövlət Mədəniyyət İnstitutunda «Sovet hakimiyyəti illərində Azərbaycanda partiya kitabxanaları: tarixi, müasir vəziyyəti və inkişaf perspektivləri» mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

1986-cı ildən BDU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının dosenti, 1990-1993-cü illərdə həmin kafedranın müdiri olmuşdur.

1993-cü ildən bu günə kimi BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekanı vəzifəsində çalışır.

70-dən çox elmi əsəri vardır. Onlardan 38-i, o cümlədən bir monoqrafiya və bir kitab bilavasitə dissertasiya mövzusunə aiddir.

Moskvada, Tbilisidə, Amerikada, Belçikada, Fransada beynəlxalq elmi konfranslarda Azərbaycan kitabxana ictimaiyyətini təmsil etmiş, məruzələrlə çıxış etmişdir.

Azərbaycanda 1997-ci ildən çıxan yeganə ixtisas jurnalının - «Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya» elmi-nəzəri və təcrübi jurnalının təsisçisi və baş redaktoru, 1999-cu ildən Azərbaycanda Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasının prezidentidir.

Ailəlidir. Bir oğlu, iki qızı, üç nəvəsi vardır.

1991-ci ildə qurulmuş müstəqil Azərbaycan dövləti respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafı, xalqımızın elmi texniki və mədəni-mənəvi potensialının daha da gücləndirilməsi üçün geniş imkanlar açmışdır.

1995-ci ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası cəmiyyətə xidmət edən bütün sosial institutların demokratik prinsiplər əsasında öz fəaliyyətlərini yeniləşdirməsi üçün ilk dəfə əsaslı hüquqi baza yaratmışdır. Bu ali dövlət sənədində cəmiyyət üzvlərinin mədəni təsisatlardan və mədəni sərvətlərdən istifadə etmək, eləcə də informasiya əldə etmək hüquq və vəzifələrinə xüsusi diqqət yetirilir. Bu isə ölkədə baş verən sosial, iqtisadi, elmi-mədəni proseslərin informasiya təminatı problemini aktuallaşdırır.

Dosent Xəlil İsmayılovun dissertasiya işində qeyd olunduğu kimi, cəmiyyətin mühüm mədəni təsisatı və informasiya bazası olan kitabxanalar müasir dövrdə olduqca mürəkkəb funksiyalar həyata keçirən, əhəlinin müxtəlif mədəniyyətinin formalaşmasına səmərəli təsir göstərən sosial kommunikasiya müəssisələridir. Müasir dövrdə heç bir cəmiyyətdə elm, texnika, təhsil və mədəniyyətin bütün sahələri ümumbəşəri və milli kitabxana-informasiya sərvətlərindən istifadə etmədən inkişaf edə bilməz. Dünya kitabxanaçılıq işinin tarixi təcrübəsi sübut etmişdir ki, hər bir ölkədə kitabxana işinin təşəkkül tapması həlledici dərəcədə bu mürəkkəb prosesin metodik təminatından asılıdır. Bu gün kitabxanaların metodik təminatının həmişə daşdığı məna dəyişmiş, cəmiyyət və keyfiyyət baxımından xeyli zənginləşmişdir. Bu inkişaf, sözsüz ki, ilk növbədə dünya miqyasında kitabxana işinin yeni mərhələyə daxil olması, onun cəmiyyətdəki informasiya proseslərinə inteqrasiyası ilə əlaqədardır. Ona görə də «Müasir dövrdə kitabxana işinin metodik təminatı necə olmalıdır» sualı kitabxana ictimaiyyətini düşündürməyə başlamışdır. İndi respublikamız üçün bu problem kitabxana işinin ən aktual problemlərindən birinə çevrilmişdir. Kitabxanaların metodik təminatı anlayışının müasir mahiyyətinin düzgün dərk edilməsi hazırda dünya informasiya məkanında baş verən yeni mürəkkəb proseslərin və bununla əlaqədar kitabxanaların fəaliyyətində meydana gələn konseptual yeniləşmənin dərindən və hərtərəfli öyrənilməsinə tələb edir.

Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin inkişaf konsepsiyasını yaratmaq üçün onun inkişaf mərhələlərini, əldə edilən tarixi təcrübəni öyrənib ümumiləşdirmək xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ölkəmizdə kitabxanaların metodik təminat problemi bu günədək ayrıca

tədqiqat obyektı olmamışdır. Yalnız Vətən kitabxanaşünaslığının inkişafında xüsusi xidmətləri olan professor A.Xələfovun kitabxana tarixinə həsr olunmuş bir sıra əsərlərində kitabxanaların metodik təminat məsələlərinə toxunulmuşdur. Həmçinin bir sıra kitabxanaşünas alimlərin əsərlərində də səthi olaraq bu problemə yer verilmişdir.

Beləliklə, həmin tədqiqatlarda Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin inkişafının tarixi mərhələləri, metodik fəaliyyətin bütün aspektləri, onun inkişaf perspektivləri kompleks şəkildə öyrənilib tədqiq edilməmiş, müvafiq arxiv materiallarından tam istifadə olunmaqla problemə dair heç bir monoqrafiya, dissertasiya və digər müstəqil elmi əsər meydana gəlməmişdir.

Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin yaranması, inkişaf mərhələləri və yaxın gələcəkdə onların fəaliyyətinin optimallaşdırılması yolları dosent Xəlil İsmayılovun tədqiqatının əsas predmetini təşkil edir.

İddiyanın öz çıxışında qeyd etdiyi kimi, dissertasiyada qarşıya qoyulan əsas məqsəd zəngin kitabxana materiallar, arxiv sənədləri, statistik tarixi faktlar elmi və metodik ədəbiyyatda öz əksini tapmış faktlar əsasında Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin meydana gəlməsi və inkişafı mərhələlərin müəyyənləşdirərək, 1918-2000-ci illərdə bu prosesdə baş verən kəmiyyət və keyfiyyət dəyişikliklərini, onları müəyyən edən amilləri, müasir dövr üçün dəyərli meylləri təhlil edərək, ölkəmizdə kitabxana işinin gələcək inkişafına xidmət edən metodik təminat sisteminin optimallaşdırılması istiqamətlərini müəyyənləşdirməkdən ibarət olmuşdur.

Xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, X.İsmayılovun dissertasiyası geniş faktik, statistik və arxiv materiallarının ilk dəfə elmi dövriyyəyə gətirilməsi əsasında Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin bütün inkişaf mərhələlərini, müasir vəziyyətini və təkmilləşdirilməsi problemlərini öyrənilib ümumiləşdirən ilk tədqiqat əsəridir. Bu əsərdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda kitabxanaların metodik təminatı ilə əlaqədar 80 illik tarixi dövr ərzində meydana çıxmış nəzəri, metodik, təşkilati məsələlərin mahiyyəti xronoloji ardıcılıqla, ölkədə kitabxana işinin inkişaf prosesləri ilə vəhdətdə təhlil edilib ümumiləşdirilmişdir.

Bununla yanaşı, tədqiqatda hələ bu vaxta qədər nəzəri və metodik ədəbiyyatda öz əksini tapmamış müxtəlif kitabxana şəbəkələrində metodik fəaliyyətin formalaşması, müvafiq metodik mərkəzlərin, o cümlədən Respublika Elmlər Akademiyası, elmi-texniki, tibb, kənd təsərrüfatı, təhsil müəssisələri, uşaq və məktəb kitabxanaları, eləcə də

həmkarlar idtifaqları kitabxanaları şəbəkələrində həyata keçirdikləri iş üsulları, onların səmərəli nəticələri işıqlandırılmışdır.

Tədqiqatda 1918-2000-ci illərdə kitabxana işinin müxtəlif məsələləri, o cümlədən kitabxana işinin təşkili və idarə olunması, kitabxana fondlarının formalaşması, kataloqlaşdırma, informasiya və bibliografiya işi, kütləvi tədbirlər, oxuculara xidmət, ədəbiyyatın təbliği və s. məsələlər üzrə Azərbaycanda meydana gəlmiş müxtəlif tipli metodik vəsaitlər nəzərdən keçirilmiş, araşdırılıb təhlil edilmişdir.

Tədqiqat prosesində Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminatında xüsusi xidmətləri olan, əhaliyə kitabxana xidmətinin inkişafı və təkmilləşdirilməsinin bütün mərhələlərində səmərəli fəaliyyət göstərmiş XX əsrin kitabxanaçılıq məktəbinin görkəmli nümayəndələri, sonralar onların ən yaxşı yaradıcılıq ənənələrini davam etdirən orta və gənc yaşlı kitabxanaçı-metodistlər nəslindən olan mütəxəssislər müəyyənləşdirilmiş, onların əməyi qiymətləndirilmişdir.

Tədqiqat işində cəmiyyətdə müasir kitabxana-informasiya xidmətinin yeni vəzifələri ilə əlaqədar metodik təminat proseslərini həyata keçirən yeni kitabxanaçı-metodist nəslinin formalaşması prinsipləri, metodistə verilən tələblər, onun mühüm peşə xüsusiyyətləri işlənmişdir.

Dissertasiyada ölkədə kitabxana işinin metodik təminat sisteminin yeniləşməsi konsepsiyası, onun strateji istiqamətləri: metodik təminat sisteminin məqsədli proqramlaşdırılması; elmi əsaslarının gücləndirilməsi; informasiya funksiyalarının genişlənməsi; kitabxana işçilərinin fasiləsiz təhsil sistemində iştirakı; metodik təminat sisteminin strukturunun təkmilləşdirilməsi; metodistlərinin statusu və peşə səviyyəsinin yüksəldilməsi kimi müəyyənləşdirilmişdir.

İddiyanın qeyd etdiyi kimi, son 80 ildə ölkədə kitabxana işi sahəsində yeni, mütləq yaradıcılıq metodlarının yaranıb bərqərar olması və sonralar daha da təkmilləşməsi məhz kitabxanaların metodik təminatının inkişafı ilə əlaqədar olmuşdur. Kitabxana işində baş verən bütün ənənəvi qabaqcıl təcrübə meyllərinin mənbəyi onun metodik təminat sistemi olmuşdur. İnkaredilməz faktır ki, Azərbaycanda kitabxanaların metodik təminat sistemi əhaliyə kitabxana-informasiya xidməti prosesində zamanın tələblərinə çevik yanaşan, ölkənin ictimai, siyasi, iqtisadi və mədəni-mənəvi həyatındakı yenilikləri, aparıcı inkişaf meyllərini dərindən qavrayıb kitabxana təcrübəsinə tətbiq edilən yaradıcı fəaliyyət sahəsi kimi özünü doğrulda bilmişdir. Azərbaycanın çoxəsrlik kitabxana işi tarixində keyfiyyətə yeni mərhələ olan metodik təminat sistemi özünəqədərki bu mürəkkəb peşənin bütün qabaqcıl keyfiyyətlə-

rini mənimsəyib inkişaf etdirmiş, yeni dünya kitabxana-informasiya proseslərini əks etdirən bir metod kimi təşəkkül taparaq müasir dövrdə kitabxanaçılıq sənətinin fəaliyyət dairəsini və imkanlarını daha da genişləndirmək zərurətini yaratmışdır.

***

Ümumiyyətlə, istər opponentlərin, istərsə aparıcı müəssisənin rəyləri, həmçinin Şura üzvlərinin çıxışları bir daha təsdiqlədi ki, kitabxanaşünaslıq elmi sahəsində yeni cığır, yeni istiqamət açılır. Bu qənaətin sübutu kimi müdafiə şurasında səslənmiş fikirlərdən seçmələrə diqqət yetirmək kifayətdir.

***

Birdəfəlik Dissertasiya Şurasının sədri, professor Yaqub Mahmudov öz çıxışında qeyd etdi ki, bu gün xalqımızın həyatında çox mühüm hadisə baş verir. Tarix elmləri doktorları sırasına daha bir layiqli yoldaşımız gəlir. Xəlil İsmayılovu Azərbaycan elmi ictimaiyyəti, respublikamızın kitabxana işçiləri zəhmətkeş bir tədqiqatçı alim kimi tanıyırlar. Təsəffü deyil ki, bu gün bu geniş salona çoxsaylı ziyalıların, Azərbaycan kitabxana ictimaiyyətinin toplaşması məhz ona olan hörmət və ehtiramın, dissertasiya işinə olan marağın nəticəsidir.

***

Elmi məsləhətçi, Əməkdar elm xadimi, tarix elmləri doktoru, professor Abuzər Xələfov bildirdi ki, Xəlil İsmayılovun müdafiəsini Azərbaycan kitabxanaçılıq elmində, kollektivin həyatında çox mühüm hadisə hesab edir. Alimin fikrincə, metodik təminat problemi çox ciddi bir problemdir. Nə qədər ki, kitabxanalar var, oxuculara xidmət var, bu problem həmişə aktualdır. Bu gün müstəqil Azərbaycan dövlətində kitabxanaların qarşısında çox mühüm problemlər dayanır, bu problemlər öz həllini tapmalıdır. Kitabxanalar informasiya mütəxəssisləri kimi öz fəaliyyətlərini yeniləşdirməli, təkmilləşdirməli və dünya informasiya məkanına inteqrasiya olunmalıdır. Bütün kitabxana problemlərini həyata keçirilməsi, yeniləşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi kitabxanaların metodik təminatından asılıdır. Mübaligəsiz demək olar ki, kitabxana işinin yeniləşməsi və təkmilləşdirilməsi tək metodik təminat sisteminin düzgün aparılmasından asılıdır.

Xəlil İsmayılovun dissertasiya işinin tarixi aspektdə yazılmasına baxmayaraq, tədqiqat işində çoxlu elmi yeniliklər və nəticələr verilmişdir ki, onlar respublikamızda kitabxana işinə, tədris prosesinə, yeni texnologiyaların tətbiqinə, dünya kitabxana təcrübəsinə inteqrasiya olunmasına ciddi kömək göstərəcəkdir. Xüsusilə dissertasiya işinin son fəslində yeni məsələlərə həsr olunur və kitabxana işinin inkişafına dair konsepsiya kimi işlənilmişdir. Burada sözün əsl mənasında kitabxana işinə dair həyata keçiriləcək yeni ideologiyamız müəyyənləşdirilir.

Dissertasiya işində ilk dəfə olaraq Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti dövrü tarixə yeni baxışla yeni təfəkkür tərzilə kitabxanaların tarixini əks etdirmişdir. Həmçinin bütün tarixi mərhələlərdə kitabxanaların inkişaf tarixi mədəniyyət tarixinin bir hissəsi kimi, faktlara, rəqəmlərə, arxiv sənədlərinə isnad edilərək təhlil edilmiş, elmi dövrüyyəyə cəlb olunmuşdur. Bütün bunlar mədəniyyət tariximizə çox böyük töhfədir. Xəlil müəllim indiyə qədər yazılan kitabxanaçılıq tarixi ilə bağlı tədqiqatlarda ilk dəfədir ki, sadə peşə adamlarının əməyini qiymətləndirir, onların adlarını çəkir.

Dissertasiyanın materiallarından, elmi nəticələrdən, irəli sürülən tövsiyələrdən respublikamızda kitabxana işinin idarə olunmasının təkmilləşdirilməsində, metodik təminat prosesində yeni mütərəqqi iş üsullarının hazırlanıb həyata keçirilməsində, metodik mərkəzlərin cari və strateji fəaliyyət proqramlarının tətbiqində, metodist kadrların hazırlanması və peşə səviyyəsinin yüksəldilməsində, kitabxana işinə dair digər təşkilati metodik məsələlərin həllində istifadə edilə bilər.

***

Dissertasiya şurasının üzvü, pedaqoji elmlər doktoru, Moskva Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin professoru Qalina Altuxovanın fikri işə belə oldu:

- Kitabxanaların fəaliyyətində metodik təminat əsas vəzifələrdən birini təşkil edir. Bizim dövrün reallığı belədir ki, kitabxana işində bir çox məsələlər gözümüzün qarşısında dəyişir. Artıq kitabxana işinin idarə edilməsində inzibati-amirlik metodlarından imtina edilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq mürəkkəb sistemə malik olan metodik işə yenedən baxılır, kitabxanaların fəaliyyətini təkmilləşdirməyə imkan verən, zamanın tələblərinə uyğun gələn yeni mütərəqqi üsullar tətbiq olunur.

Həyatı əhəmiyyətli bu mühüm məsələlər həmişə aktuallığını qoruyub saxlasa da, bu gün kitabxana xidmətinin infrastrukturunda baş vermiş köklü dəyişikliklərlə bağlı olaraq onlar xüsusi aktuallıq kəsb

etmişdir və mütəxəssislərdən ciddi elmi ideyalar tələb edir. Bu baxımdan dissertasiya işi son dərəcə mühüm, aktual və yenidir. Dissertant metodik işin terminoloji bazasının işlənilməsinə və təkmilləşdirilməsinə mühüm yeniliklər gətirmişdir. Metodik işlə bağlı müxtəlif terminləri təhlil edən müəllif «metodik təminat» anlayışının metodik mərkəzlərin sistemli işini dəqiq ifadə edən yeganə termin kimi əsaslandırılmışdır.

Aydın ki, elmlər doktoru alimlik dərəcəsinə verilən tələblərdən biri də müdafiəyə təqdim edilən dissertasiyanın yeni elmi istiqamət açması, müəyyən elm sahəsinin müasir inkişafının aktual problemlərini işləyib hazırlaması ilə müəyyən olunur.

Xəlil İsmayilovun elmi-tədqiqat işi bu tələblərə tamamilə cavab verir. Dissertasiya ilk elmi tədqiqat işidir ki, burada kitabxanaların metodik təminat sisteminin meydana gəlməsi, inkişafı və müasir vəziyyəti araşdırılmış və inkişaf perspektivləri, metodik işin forma və metodlarının yeniləşdirilməsi məsələləri aydınlaşdırılmışdır.

Bu iş kitabxana təcrübəsində ilk tədqiqatdır ki, Azərbaycandakı metodik mərkəzlərin – kitabxanaların fəaliyyəti hərtərəfli öyrənilmişdir. Dissertasiya müəllifi mahiyyətcə Azərbaycan kitabxanaşünaslığında yeni istiqamətin – kitabxanaların fəaliyyəti haqqında informasiya axınının öyrənilməsinin əsasını qoymuşdur. Dissertasiyada kitabxanaların fəaliyyət göstəricilərinin dinamikası, kitabxanaçı kadrların hazırlanması, yeniliklərin öyrənilməsi, üzə çıxarılması və kitabxana şəbəkələrində təbliğ edilməsi tədqiq olunmuşdur.

Bu hərtərəfli tədqiqat işi, şübhəsiz, yalnız Azərbaycanda deyil, başqa ölkələrdə, o cümlədən Rusiyada mütəxəssislər üçün böyük maraq doğuran mühüm elmi-nəzəri baza rolunu oynaya bilər. Belə ki, biz uzun illər ərzində birgə fəaliyyət göstərmişik, bizim kitabxanaçılıq məktəblərimizdə ümumi cəhətlər çoxdur.

Məncə, dissertasiyada respublikada kitabxanaçılıq problemlərinin həllinə dövlətin münasibəti məsələsi çox vaxtında qaldırılmışdır. Burada kitabxana sistemləri və şəbəkələrinin fəaliyyət xüsusiyyətləri metodik mərkəzlərin sosial funksiyaları ilə əlaqəli şəkildə işlənmişdir.

Müdafiəyə çıxarılan nəticələr tamamilə aktualdır və onların hər biri dissertasiyanın mətnində özünün tam əsaslandırılmış elmi təsdiqini tapmışdır. Xəlil İsmayilovun dissertasiyası kitabxana işinin metodik təminat sisteminin inkişafında yeni, aktual istiqamətin mühüm elmi və təcrübə araşdırmasıdır.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, rəsmi opponent, Moskva Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Kitabxanaşünaslıq kafedrasının professoru, pedaqoji elmlər doktoru Tatyana Karatgina:

- Dissertasiya aktual bir problemə – sovet dövründə Azərbaycan Respublikasında kitabxana işinin inkişafı əsasında metodik təminat sisteminin meydana gəlməsində mütərəqqi qanunauyğunluqların aşkara çıxarılması, müstəqil və suveren Azərbaycan dövlətinin yaradılması şəraitində bu sistemin optimallaşdırılması strategiyasının müəyyənləşdirilməsi məsələlərinə həsr olunmuşdur.

Tədqiqat işi ümumdövlət əhəmiyyətli vəzifələrin yerinə yetirilməsinə uğurlu bir elmi yanaşmadır.

Müəllif müxtəlif tarixi mərhələlərdə kitabxana sistemlərinin və metodik təminatın meydana gəlməsi istiqamətlərinə diqqət yetirmiş və milli kitabxanaşünaslıq tarixində ilk dəfə olaraq araşdırdığı mövzunu ölkənin həyatında baş vermiş ictimai və mədəni hadisələr fonunda tədqiq etmişdir.

Bütün bu cəhətlər dissertasiyanın nəzəri və təcrübə əhəmiyyətini xeyli artırır və müəllifin tədqiqat mövzuna yeni yanaşma tərzini qiyətləndirir bilər.

Xəlil İsmayilov dissertasiya işini məntiqi şəkildə quraraq, mövzunu hərtərəfli şəkildə işləməyi bacarmış, kitabxanaların metodik təminatının inkişaf tarixinin dövrəşdirilməsini düzgün əsaslandırılmışdır.

Məncə, tədqiqatın nəticələri dünya ictimaiyyətinin informasiya mədəniyyətinə qovuşması mərhələsində ölkədə informasiyalaşdırma proqramının dövlət tərəfindən həyata keçirilməsi zamanı milli-bölgə kitabxana-informasiya komponentlərinin formalaşdırılması üçün baza rolunu da oynaya bilər.

Əminəm ki, BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekanı və Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasının prezidenti vəzifələrində çalışan Xəlil İsmayilov Azərbaycan xalqının ümum-milliləri Heydər Əliyevin «Kitabxana xalq, millət üçün, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyət, bilik və zəka mənbəyidir» sözlərini öz əməli fəaliyyəti ilə sübuta yetirəcək, kitabxanaların kadr təminatı və maddi-texniki bazalarının möhkəmləndirilməsi sahələrində əlindən gələn köməyi əsirgəməyəcəkdir.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, rəsmi opponet, tarix elmləri doktoru, professor Oqtay Rzaquliyev:

Kitab və kitabxanalar Azərbaycanın çoxəsrlik tarixinin bütün mərhələlərində sözün həqiqi mənasında mədəni hadisə kimi inkişaf edərək, xalqın mədəni-mənəvi və intellektual potensialının güclənməsinə səmərəli təsir göstərmişdir.

Xəlil İsmayılovun dissertasiyası XX əsrdə Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin inkişaf tarixinin elmi mənzərəsini yaradan sanballı tədqiqat əsəridir.

Respublikamızda analoqu olmayan bu tədqiqat əsərində XX əsrdə ölkəmizdə kitabxana işinin nəzəri və metodik inkişaf tarixi, yeni tipli kitabxanalarda oxuculara kitabxana xidmətinin tarixi əks etdirilir.

Dissertasiyada elmi dövriyyəyə ilk dəfə daxil edilən çoxsaylı arxiv sənədləri, kitabxanaların hesabat materialları, statistik göstəricilər, metodik vəsaitlər və tarixi faktların araşdırılıb elmi şəkildə ümumiləşdirilməsi nəticəsində sübuta yetirilir ki, Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin 80 ildən artıq bir dövr ərzində keçdiyi tarixi yol, bu yolun ayrı-ayrı inkişaf mərhələləri canlı kitabxana prosesinin ayrılmaz üzvi sahəsi kimi həmişə kitabxana təcrübəsinə səmərəli təsir göstərmiş, əhaliyə kitabxana xidmətinin nəzəri və metodik əsaslarını yaratmış, kitabxana işçilərinin peşə səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət etmişdir.

Dissertasiyada ölkəmizdə kitabxana işinə dair metodik fəaliyyətin yeniləşməsi ilə əlaqədar irəli sürülən müddəalar da tədqiqatın elmi-nəzəri və metodik baxımdan yüksək səviyyədə yerinə yetirilməsini sübut edir.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, rəsmi opponet, tarix elmləri doktoru, professor Tamella Musayeva:

Xəlil İsmayılovun dissertasiyası vətən tarixşünaslığının ən mühüm problemlərindən birinə – kitabxana işinin metodik təminat sisteminin meydana gəlməsinə və inkişafına həsr edilmişdir. Belə bir mövzunun tədqiqat obyektini kimi seçilməsi olduqca mühüm və aktualdır.

Kitabxanalar həmişə dövlətin mədəni-maarif və mənəvi tərbiyə fəaliyyətində, xalqın mənəvi potensialının inkişafında çox mühüm yer tutmuşdur. Bəşəriyyətin yaratmış olduğu, kitablarda və digər sənəd materiallarında saxlanılan bütün intellektual potensial məhz kitabxanaların

fəaliyyəti sayəsində cəmiyyətin sərvətinə çevrilir. Müasir cəmiyyətdə kitabxanaların rolu və əhəmiyyəti, onun metodik təminat sisteminin təkmilləşdirilməsi bu gün əvvəlki dövrlərdən daha yaxşı inkişaf etməkdədir.

BMT tərəfindən irəli sürülmüş «insan inkişafı proqramı» ölkənin həyatında yalnız ayrıca götürülmüş iqtisadi və sosial göstəriciləri müəyyənləşdirmir, ölkədə insanın vəziyyətini onun təhsil səviyyəsini, əhalinin təhsil almış faizini öyrənmək əsasında bütövlükdə qiymətləndirir. Bu proqramın həyata keçirilməsində kitabxanaların, onların iş forma və metodlarının təkmilləşdirilməsi xüsusi yer tutur.

Müstəqil demokratik cəmiyyət quruculuğu şəraitində kitabxanalar dünya ictimaiyyəti tərəfindən həyata keçirilən qlobal proqramların reallaşmasında çox ciddi katalizatorlara çevrilməkdədir. Azərbaycan Respublikasında metodik işin inkişaf mərhələlərinin öyrənilməsinin və ümumiləşdirilməsinin əhəmiyyəti daha aydın görünür. Bu problemin dərinlən təhlili XX əsrdə Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi həyatının tam və hərtərəfli mənzərəsini yaratmağa imkan verir. Məhz buna görə də Xəlil İsmayılovun doktorluq dissertasiyası diqqəti xüsusilə cəlb edir.

Dissertasiyada metodik təminatın baza prinsiplərinin müəyyənləşdirilməsi tədqiqatçının yüksək peşəkarlıq səviyyəsindən, onun araşdırdığı sahəni dərinlən bilməsindən və geniş erudisiyasından xəbər verir. Xəlil İsmayılovun tədqiqatı göstərir ki, XX əsrdə Azərbaycanda kitabxanaların metodik təminat sisteminin meydana gəlməsi və inkişafı eyni zamanda əhaliyə kitabxana xidmətinin təşkilində yeni formaların meydana gəlməsi və inkişafı tarixidir.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, doktorluq dissertasiyası tədqiqatçının çoxillik elmi axtarışlarının layiqli nəticəsidir.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, tarix elmləri doktoru, professor Tofiq Vəliyev:

- Atatürkün bir sözü var: "Müəllimi olmayan xalq təfəkkür tapmış xalq hesab etmək olmaz". Mən isə Atatürkün sözünə belə bir əlavə etmək istəyirəm: «Müəllimi və kitabxanası olmayan xalq təfəkkür tapmış xalq hesab etmək olmaz».

Müəllimliklə kitabxana məfhumu vəhdətdədir. Doğrudan da inkişaf etmiş ölkələrdə kitabxana ictimai həyatda xüsusi yer tutur. Bizim kitabxanaların meydana gəlməsi və inkişafı hələ orta əsrlərdən bəllidir.

Belə hesab edirəm ki, Xəlil İsmayılovun doktorluq dissertasiyası, Abuzər müəllimin dediyi kimi, elmin zirvəsidir. Doğrudan da doktorluq dissertasiyası insanın gənc, yetkin vaxtında yazılır. Ona görə də öz işini yazan insanlar, doktorlar yuxusuz gecələrə qatlaşırlar. O yuxusuz gecələrə qatlaşan müəlliflərdən biri də məhz Xəlil müəllimdir.

Mən onun dissertasiya işinin avtoreferatı ilə tanışam. Müəllif çox gözəl, ətraflı ədəbiyyat icmalı verir. Oxşar işlərdə olduğu kimi, əsərlərin və müəlliflərin adlarını sadalamaqla kifayətlənmir, həmin əsərləri geniş təhlil edir. Özündən əvvəl yazılan əsərlərə də, sonrakı əsərlərə də Xəlil müəllim münasibətini bildirib. Münasibət olmayan yerdə əvvəlki əsərlərdə ayrı-ayrı müəlliflərin nə yazdıqları aydın olmur.

Çox zəngin mənbələrdən istifadə edən müəllif mənbələrin təhlilinə xüsusi fikir vermiş, elmi dövriyyəyə indiyə qədər çoxlarına məlum olmayan, çoxlarının bilmədiyi yeni faktlar, materiallar gətirmişdir.

Dissertasiyanın strukturu məqbul hesab oluna bilər. Bu son dərəcə mühüm məsələdir. Məsələlərin ardıcıl, vəhdət halında həlli strukturundan asılıdır. Problemin qoyuluşu və onun əlaqəsi sonrakı fəsillərdə də özünü göstərməlidir. Bu baxımdan da müəllif çox uğurlu addım atmışdır.

Kitabxana işinin metodik təminatı məsələsi, peşəkar olmasam da deyə bilərəm ki, çox yaxşı göstərilib. Müəllif hər dövrün özünəməxsus xüsusiyyətlərini verməklə bərabər, həm də dövrlərin bir-birindən fərqli cəhətlərini, o dövrlərdə baş vermiş kəmiyyət və keyfiyyət dəyişikliyinə göstərə bilmişdir. Bu, son dərəcə böyük, vacib məsələdir.

Nəhayət, Xəlil müəllim elmi-tədqiqat işində həm kitabxanaların bugünü, həm də yaxın gələcəyi üçün yaxşı təkliflər vermişdir. Kitabxana işinin metodik təminatında, əlbəttə, bu tövsiyələr, təkliflər geniş şəkildə istifadə olmalıdır.

Bir məsələni də qeyd etmək istəyirəm. Doğrudan da elmin generalı elmlər doktorudur. Söhbət işini özünü yazmış doktorlardan gedir. Mənə belə gəlir ki, Xəlil İsmayılov general adını almağa tamamilə layiqdir. Çünki onun dissertasiyası yüksək elmi-nəzəri səviyyədə yazılmış bitkin elmi tədqiqat işidir.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, tarix elmləri doktoru, professor Aslan Atakişiyev:

- Həm iddiaçının, həm də Dissertasiya Şurası üzvlərinin tədqiqat işi haqqında söylədikləri fikirlərə mən də tamamilə şərikəm. Onlar dissertasiyanı hərtərəfli şəkildə təhlil etdilər.

Mən Xəlil İsmayılovun özü haqqında söz demək istəyirəm. Xəlil müəllim kitabxanaçılıq işi sahəsində laborant, baş laborant, müəllim, elmlər namizədi, dosent, elmlər doktoru olub.

Rəhmətlik akademik İsmayıl Hüseynov deyirdi ki, elmlər namizədi, elmlər doktoru adı təkcə 100 səhifəlik əsərə görə verilmir. Bu ad mütxəssisin təkcə elmi fəaliyyətinə yox, həm də ictimai fəaliyyətinə, kollektiv arasındakı mövqeyinə görə verilir.

Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi gözümün qabagında yaranıb. Bir çox alimlərin yetişməsində mənim də az-çox rolum olub. Xəlil müəllim bu işin özülündən başlayaraq bu səviyyəyə gəlib yetişib.

Xəlil İsmayılovun müdafiəyə təqdim etdiyi dissertasiya işi özünün səviyyəsi, aktuallığı və əhatə dairəsi baxımından da diqqətəlayiqdir. O, doktorluq elmi dərəcəsinə çoxdan layiqdir.

Ona görə də kollektiv gərək əl-ələ verib, bu cür məsələləri vaxtında həll etsin. Kitabxanaçılıq fakültəsi uzun illərdir ki, kitabxanaçı-biblioqraflar hazırlayır. Eyni zamanda sizin yüksək ixtisaslı kadrlarınızın bir çoxu tarix fakültəsində hazırlanıb. Bunu da yaddan çıxarmaq olmaz.

***

Dissertasiya Şurasının üzvü, tarix elmləri doktoru, professor Qurban Bayramov:

- Xəlil İsmayılovun dissertasiya işi bizim kafedrada müzakirə olunub. Dissertasiya işi haqqında ətraflı rəyimiz var. Mən bəzi cəhətləri sizin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm.

Əvvəla, mövzu çoxsaxəli, çoxcəhətlidir. Həm tarix, həm mədəniyyət, həm kitabxanaçılıq, həm də bunların qarşılıqlı əlaqəsini birləşdirmək tədqiqatçıdan böyük istedad, qabiliyyət və bacarıq tələb edir.

Dissertasiyada Azərbaycan tarixinin 1918-ci ildən 2000-ci ilə qədər olan uzun bir dövrü əks olunub. Bu, həm kitabxanaçılıq işinə, həm də Azərbaycan tarixinə, Azərbaycan mədəniyyətinin tarixinə böyük hədiyyədir.

Əsər olduqca sanballı bir tədqiqat işidir. Onun xronoloji çərçivəsi 80 ildən artıq bir dövrü əhatə edir. Xüsusilə son fəsildə bütövlükdə kitabxana işinin inkişaf konsepsiyasının verilməsi sözün əsl mənasında doktorluq işinin çox sanballı tədqiqat olmasını sübut edir.

Xəlil müəllim kitabxanaçılıq işinin metodik təminatının xüsusiyyətlərini nəzərə çatdırıb, eyni zamanda, o çətinlikləri aşkarlamışdır. Məncə, birincisi, bu məsələ nə mülki, nə kitabxana, nə də mədəniyyət tarixində işlənilməmiş yeni mövzudur.

Digər tərəfdən, burada, həm cəmiyyətdə baş verən ümumi vəziyyət, həm də o dövrlərdəki xüsusiyyətlər araşdırılır.

Nəhayət, tədqiqatda müəyyən tövsiyələr verilir ki, o da doktorluq işində xüsusi tələb olunur. Həmin perspektiv tövsiyələr gələcəkdə metodik təminat işində faydalı ola bilər. Bu da dissertasiya işinin yük-sək səviyyəsini göstərir.

Kitabxanaçılıq işi çox şərəfli işdir. Burada oturan adamların heç biri kitabxanaçı əməyindən kənarda qalmayıb. Xəlil müəllim öz əsərində onların əməyini də qeyd edir.

Müzakirəyə çıxarılmış dissertasiya işində Azərbaycan tarixinə, kitabxana tarixinə, mədəniyyət tarixinə yeni milli bir konsepsiya təqdim olunur. Bu milli konsepsiya ilə yanaşı, digər elmi baxışlar da özünə yol tapa bilir. Həm də Xəlil müəllim çox səliqə-sahmanla bu sahədə olan tarixşünaslığı tədqiq edib, özündən əvvəl yazılmış əsərlərə çox hörmətlə yanaşaraq, elmi maraq doğuran məqamları nəzərdən keçirərək təhlil aparmış, tarixi köklərə söykənməklə yanaşı öz tarixi tədqiqatlarına əsaslanaraq bu konsepsiyayı irəli sürmüşdür.

Xəlil müəllim üç tarixi dövrü tədqiq edib. Çox maraqlıdır ki, Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti dövrünə münasibətdə mütəmadi olaraq milli təəssübkeşliklə yanaşı, sosial-iqtisadi, sosial-mədəni həyatla bağlı məsələləri çox ustalıqla, əhatəli şəkildə tədqiq etməyə cəhd göstərmişdir.

Müəllif dissertasiya işində olduqca mürəkkəb, maraqlı və lazımli bir problemi çox məharətlə tamamlamış, uzunmüddətli bir dövr ərzində Azərbaycan kitabxanalarının metodik təminat sisteminin inkişaf tarixini tədqiqata cəlb etmiş və bir sıra sanballı elmi yeniliklər irəli sürmüşdür. Bildirmək istədim ki, Xəlil müəllim sanballı bir şəxsiyyət kimi çoxdan bu dərəcəni almağa layiqdir.

***

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Azərbaycan tarixi kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Süleyman Məmmədov:

- Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin inkişaf strategiyasını yaratmaq üçün onun tarixi təcrübəsinin öyrənilib ümumiləşdirilməsi xeyli nəzəri və təcrübi əhəmiyyət kəsb edir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu vaxta qədər Azərbaycan kitabxanaşünaslığında kitabxanaların metodik təminat sisteminin inkişafının tarixi mərhələlərinin kompleks şəkildə öyrənilməsinə təşəbbüs göstərilməmişdir. Bütün bunlar X.İsmayılovun tədqiqatının aktuallığını sübut etməklə yanaşı, elmi-nəzəri baxımdan diqqət cəlb edir.

Dissertasiyanın olduqca qiymətli cəhətlərindən biri də odur ki, Azərbaycanda kitabxana işinin inkişafında səmərəli fəaliyyət göstərmiş, bəzən unudulmuş sələflərinin adları müəyyənləşdirilmiş, onların xidmətinə lazımı qiymət verilmişdir.

Şübhəsiz, irəli sürülən konseptual tövsiyələr müasir dövrdə Azərbaycanda kitabxana işinin metodik təminat sisteminin yeniləşməsində və bunun nəticəsi olaraq cəmiyyətin kitabxana-informasiya təminatında baş verən proseslərin optimallaşdırılması və dünya informasiya məkanına inteqrasiya olunmasında səmərəli rol oynayacaqdır.

Ümumiyyətlə, dissertasiya özünün elmi müddəə və nəticələrinin mötəbərliyi, əsaslandırılması baxımından müstəqil, tamamlanmış, bitkin tədqiqat əsəridir.

Dissertasiyada Azərbaycan kitabxanaşünaslığında ilk dəfə olaraq XX əsrdə ölkədə kitabxana işinin metodik təminat sisteminin tarixi inkişaf mərhələləri kompleks şəkildə araşdırılmış, müvafiq tarixi dövr ərzində bu prosesdə baş verən keyfiyyət dəyişiklikləri açıqlanmışdır.

***

Rusiya Elmlər Akademiyası Kitabxanasının direktoru, pedaqoji elmlər doktoru, professor V.P.Leonov öz rəyində qeyd edir ki, metodik fəaliyyət uzun illərdən bəri kitabxana-informasiya işinin təkmilləşdirilməsinin əsasını təşkil etmişdir və bundan sonra da məhz bu cür qalacaq və inkişaf edəcəkdir.

Bu, fasiləsiz olaraq inkişaf edən dünyada - bütövlükdə müasir informasiyalaşdırılmış cəmiyyətdə xüsusi aktualıq kəsb edir.

Xəlil İsmayılovun tədqiqatda əks etdirdiyi materiallar kitabxanaşünaslıq nəzəriyyəsinin işlənilməsinə mühüm töhfədir. O, kitabxana

işinin metodik təminatı anlayışının bazasına əsaslanaraq metodik işin elmi, informasiya, pedaqoji və təşkilati funksiyalarını tamamilə elmi şəkildə aydınlaşdırır.

Müəllif Rusiya və Azərbaycan kitabxanaşünas alimlərinin kitabxanaların metodik təminatı məsələləri ilə bağlı nəzəri və təşkilati fikirlərini inkişaf etdirərək, kitabxana-informasiya fəaliyyətinin metodik təminat nəzəriyyəsini tamamlamışdır.

Tədqiqatçı Azərbaycanda metodik təminat sisteminin inkişaf qanunauyğunluqlarını və istiqamətlərini uğurla müəyyənləşdirmiş, hər bir mərhələnin xarakterik cəhədlərini nəzərdən keçirmiş və gələcəkdə metodik işin təkmilləşdirilməsi yollarını qeyd etmişdir.

Şübhəsiz ki, işin ən müvəffəqiyyətli cəhəti müəllif tərəfindən kitabxanaların metodik təminatı sisteminin optimallaşdırılması strategiyasının yaradılması, habelə planlaşdırmanın program-məqsədli prinsiplərinin əhəmiyyətinin əsaslandırılmasıdır.

***

Kitabxanaşünaslıq kafedrasının dosenti, filologiya elmləri namizədi Sahib Rzayev.

- Kitabxana canlı bir orqanizmdir. Bu orqanizmə normal yaşamaq üçün metodik təminata böyük ehtiyac var.

Xəlil müəllimin tədqiqat fəaliyyəti hamımızın gözü qarşısında həyata keçib. O, bu sahədə doğrudan da uzun bir dövrü tarixi aspektdə təqdim etmiş və müəyyən elmi yeniliklərə nail olmuşdur. O, bir insan kimi, müəllim kimi, nəhayət, tədqiqatçı alim kimi formalaşmışdır.

İddiaçı çətin və nürəkkəb bir problemin öhdəsindən gələrək, tədqiqat işini uğurla başa çatdırmışdır.

Xəlil müəllim çox gözəl ziyalı olmaqla, həm də yaxşı təşkilatçıdır. Uzun illərdir ki, onun fakültə dekanı kimi fəaliyyəti hamının rəğbətini qazanıb. O, həmişə elmin və tədrisin inkişafına bacarıqla rəhbərlik edir. Respublikamızda çıxan yeganə elmi-tədqiqat jurnalının-«Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya» jurnalının təsisçisi və baş redaktorudur. Xəlil müəllim Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı Assosiasiyasının prezidentidir.

Mən də bu fikirdəyəm ki, İsmayılov Xəlil İsmayıl oğlunun dissertasiya işi Ali Attestasiya Komissiyasının ələblərinə tam cavab verir və o, tarix elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almağa layiqdir.

***

HAŞIYƏ

Bu yazını çapa hazırlayarkən Moskvadan «Библиотековедение» jurnalının 2004-cü il 4-cü nömrəsini aldıq.

Jurnalın 131-132-ci səhifələrində Moskva Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin kitabxanaşünaslıq kafedrasının professoru, pedaqoji elmlər doktoru Q.Altuxovanın «Новое в научных исследованиях» («Elmi tədqiqatlarda yenilik») adlı məqaləsi dərc olunmuşdur.

Müəllif məqalədə Xəlil İsmayılovun doktorluq dissertasiyasının müdafiəsi haqqında məlumat verərək, bu tədqiqat işini yüksək qiymətləndirir və alim tərəfindən tövsiyə olunmuş kitabxanaların metodik təminatının baza prinsiplərini (metodik fəaliyyətin program-məqsədli planlaşdırılması, elmi-nəzəri əsasların inkişafı və gücləndirilməsi, kitabxanaların informasiya funksiyalarının inkişafı, metodik mərkəzlərin kitabxanaçı kadrların fasiləsiz təhsili sistemində iştirakı, kitabxanaların metodik təminatının idarəedilməsinin optimallaşdırılması) kitabxanaşünaslıq elmində yeni söz adlandırır.

Professor Q.Altuxova məqaləsinin sonunda qeyd edir ki, X.İsmayılovun müəyyənləşdirdiyi prinsiplər kitabxanaların metodik fəaliyyətinin gələcəkdə daha da təkmilləşdirilməsinin geniş programını özündə əks etdirir.

***

Biz də Azərbaycan kitabxanaşünaslıq elminə sanballı töhfə vermiş Xəlil İsmayılovu qazandığı elmi nailiyyət münasibəti ilə ürəkdən təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı və işlərində yeni-yeni uğurlar arzulayırıq!

*Materialı hazırladı:
Knyaz ASLAN*